

Veřejná prostranství

Seminář uskutečněný 17. a 18. dubna 2008 ve Františkových Lázních

Po podzimním semináři v izolaci brněnského velkohotelu s poněkud stísněnými podmínkami sálu se mnozí členové Asociace i další účastníci vydali tentokrát na západní okraj Čech do izolace jiné – do mimosezónního klidu lázeňského města.

První dopolední blok byl – tak jako obvykle – věnován hostitelům, kteří představili město Cheb a Karlovarský kraj, pod jejichž záštitou se seminář uskutečnil.

Po krátké zdravici místostarosty Chebu doc. dr. Ing. **Miroslava Plevného** se prezentace ujali tři mluvčí.

Ing. arch. **Jaroslav Jelínek** měl z pozice svého působiště (krajský úřad, odbor regionálního rozvoje) celokrajský nadhled. Přiblížil přístupy (propojené regionální a územní plánování), koncepce (dokumentace kraje – program rozvoje kraje, zásady územního rozvoje) i konkrétní praxi (akční plán, dotace...) aktivit kraje. Důkazem těchto postupů byly předvedené územní studie západní části Sokolovské pánve, vytvářející zcela novou krajinu, a oblasti Strěly, akcentující spíše lokální přístupy včetně komunitního plánování.

Ing. arch. **Václav Žůna**, hlavní architekt Chebu, byl osobou nejpovolanější k představení „svého“ města. Historii a geografii počínaje až k současnosti, která se odvíjí od několika základních dokumentů, které si město nechalo zpracovat – strategický plán, územní plán a mapu veřejných prostor. Navzdory těmto dokumentům není ještě ujasněna základní koncepce dalšího rozvoje města – k severu k Františkovým Lázním, nebo na jih k Jesenicím? V detailnějším pohledu pak představil několik velkých projektů nedávné minulosti a současnosti, jako např. Krajinou výstavu Cheb-Markt-redwitz, lokalitu Dragoun na místě kasáren a autobusový terminál.

Ing. arch. **Jaroslav Wertig** z úspěšného ateliéru A69 předvedl některé práce, které se svými kolegy zpracovali pro Františkovy Lázně, Cheb a okolí. Největším detailem je rekonstrukce Anglické ulice ve Františkových Lázních, jejíž „kolonádové“ betonové svítelnky jsme mohli v nočním městě posoudit naživo. Projekt pěší zóny v Chebu – jak-

koli nesoucí velkou symboliku v navrženém „demogramu“ – odpověděl na otázku: kdo je majitelem veřejného prostoru? Odpověď: správci sítí. S těmi jistě nezápasili architekti ve studii parku Egrensis, v záměru revitalizujícím zaniklou osu – bývalou železniční trať mezi Chebem a Waldsassenem, na níž navěšují nové atraktivitu. Obrazem řeky ve městě se mj. zabývala poslední z předvedených prací – studie Poohří.

Čtvrtečním odpoledním blokem pak započal program samotného semináře, třebaže veřejná prostranství hrála velkou roli už v předchozích vystoupeních.

Teoretický úvod, který měl veřejná prostranství představit v nejužším vztahu k lidské potřebě prostoru, všimnout si filozofických, sociologických či psychologických aspektů tohoto vztahu a důsledků na urbanistickou a architektonickou tvorbu, vznikal velice těžce. Přece jen jsme malý národ a takto profilovaní specialisté se nehledají snadno (a ještě aby jim byl vhod termín), a tak velký dík náleží dr. Krykorkové a dr. Gintelovi, že se těchto mezioborových přesahů ujali.

REGULAČNÍ PLÁNY

Srdečně zveme na podzimní seminář Asociace!

Vedle regulačních plánů se patrně dostane i na územní studie.

Na programu bude také výroční shromáždění členů AUÚP ČR.

Seminář se uskuteční 16. a 17. října 2008 v Uherském Hradišti. Rezervujte si, prosím, termín ve svých diářích.

Aktuality s pozvánkou a bližšími informacemi obdržíte v průběhu prázdnin.

PhDr. **Zuzana Krykorková** nám dala nahlédnout do mnoha teorií z oboru filozofie, estetiky, psychologie, sociální ekologie a sociologie. A dost nás uklidnila, že ztrátu stability a identity doby postmoderní nahrazuje doba postpostmoderní, která se opět vrací k identifikaci. A tak genius loci, cosi, co neumíme pojmenovat, ale kvůli čemuž se vracíme, zase nabývá na významu. A právě veřejná prostranství jsou takovými místy, kde se setkávají dva faktory: prostor (pole, systém míst) a jeho charakter (vlastnosti, podstata místa). A i když to vše

Sadová kavárna, kde se seminář konal (ovšem v interiéru...)

vypadá poněkud neměřitelně, přece jen existuje faktor, který vypovídá o kvalitě takového prostoru – návštěvnost.

PhDr. **Allan Gintel**, CSc., hovořil lehce a s nadhledem zkušeného psychologa, který ví mnohé o lidských cestách životem. A právě náš předmět psychologie životního prostředí dal do souvislosti s psychologií životní dráhy a psychologií osobnosti. Každý jsme jiný, každý nabral jiné zkušenosti, a tak hledáme neexistující, pokud chceme stvořit místo, kde by bylo dobře všem. A dokonce i pro jednotlivce se může takové oblíbené místo po čase „vyprázdnit“, necítíme v něm to, co kdysi. A nelze vše pojmut rozumem, věci se dějí...

Doc. Ing. arch. **Jan Mužík**, CSc., měl pozici nezáviděníhodnou, protože vyplňoval proluku po onemocnělém Janu Sedlákově. Přiblížil základní snažení urbanisty a architekta, který usiluje při tvorbě veřejného prostoru jak o užitečnost, tak krásu. Provedl nás dále typologií veřejných i vyhrazených prostorů. A nakonec demonstroval atmosféru veřejných prostorů na příkladu italského renesančního města Urbino.

Ing. **Martin Weber** se pak obdobně pokusil o zpřehlednění typologie veřejných prostorů z pohledu zahradního a krajinářského architekta, tedy takových prostorů, jejichž charakteristikou jsou výrazné vegetační úpravy. Nejde tedy jen o náměstí, ulice, ale i třeba o vegetační doprovod vodotečí, úvozy a plni cesty, památná místa v krajině atp.

Ing. arch. **Martin Tunka**, CSc., završil teoretický blok praktickou implementací do právního rámce nového stavebního zákona a jeho prováděcích vyhlášek. Veřejné prostory začínají být vzácným zbožím, je dobře, že je legislativa zdůrazňuje. Starost o ně si však musejí podělit všichni účastníci: projektant, investor i pořizovatel. Právní úprava pak poskytuje oporu, aby vůbec téma bylo řešitelné. M. Tunka připomněl příslušné pasáže stavebního zákona i vyhlášky č. 500 a některá specifika územního a regulačního plánu.

Teorii vystřídal praxe. To, jak může vzniknout veřejný prostor, a to ještě za spoluúčasti obyvatel, vědí v brněnské Nadaci Partnerství. Mgr. **Martin Nawrath** uvedl metody komunitního plánování, které jsou aplikací zahraničních přístupů a které vyšly i v podobě manuálů. Vyzdvihl sociální, politické a ekonomické přínosy participace, ale upozornil i na problémy, které takový způsob uvádění záměru do života přináší. Podrobněji také přiblížil jednotlivé fáze

a zásady zapojení veřejnosti. Ing. arch.

Robert Sedlák se konkrétněji zaměřil na utváření kvalitního veřejného prostranství. Zmínil největší problémy dnešních měst – doprava, rozpinání do krajiny, sociální problémy – a v souladu s Gehlem popsal, jak se liší místa živá od neživých. I u nás se rozmáhají metody/hnutí Placemaking nebo Město pro pěší, které mohou napomoci pozitivnímu rozvoji našich měst.

Závěr čtvrtetního podvečera měli v rukách účastníci urbanistické soutěže AUÚP ČR (výsledky včetně reprodukce výstavních panelů jsme uveřejnili v minulých Aktualitách). Ing. arch. **Tadeáš Matoušek** prezentoval regulační plán městské památkové rezervace Jindřichova Hradce a Ing. arch. **Jana Benešová** urbanistickou studii Starý dvůr ve Žďáru nad Sázavou.

Časový skluz celého programu gentlemany vyřešil Ing. arch. **Oleg Haman**, který svou prezentaci Příběhu řeky dosti odvázně včlenil až do společenského večera spojeného s rautem. Ziskem pro zájemce byl větší prostor pro výborně animované vizualizace celého návrhu karlínského nábreží. A to přitom velký díl výsledku vznikl sochařsky – formování prostoru se účastnil doc. akad. soch. Michal Gabriel. Spolu práce obou tvůrců je už letitá, jak dokázal Oleg Haman na přehlídce společně vytvořených návrhů parteru, kašen atp., ať realizovaných, nebo ná vrhů soutěžních.

Páteční program, který byl věnován tomu, jak s veřejnými prostranstvími nakládat v územněplánovacích dokumentacích a podkladech, zahájil Ing. **Petr Velička**. Jeho vystoupení ovšem svým zaměřením patřilo ještě do předchozího dne. Ukázal, že architektura je jen jedna – může pracovat s jakýmkoliv materiálem, tedy i s vegetací, ale vždy musí mít vztah k člověku. Mnoho výborných snímků: krajiny, struktury, cesty a aleje, čas a barevnost, sochy i voda ve městě...

Ing. arch. **Jana Janíková** se zamýšlela nad některými problémy spojenými s veřejnými prostranstvími (pojetí v zákoně o obcích a ve stavebním zákoně, rozdíl mezi plochami a pozemky, hranice mezi plochami dopravní infrastruktury a plochami veřejných prostranství) a na příkladu Brna předvedla různé možnosti přístupu k zobrazení veřejných prostranství v územním plánu velkého statutárního města: velká podrobnost znečitelní koncepci, ale usnadní rozhodování státní správě, velká generalizace působí opačně.

Ing. arch. **Karel Chlouba** vzpomněl historie města Mostu, zániku starého města a vzniku nového centra komponovaného bez tradičních obestavených ulic a náměstí. Představil i poslední studie centra, které se snaží plochy zahušťovat, potřit moderní rozvolněný urbanismus. I přes péči tehdejších i dnešních plánovačů a projektantů se město městem nestalo. Navíc se rozhoduje navzdory přijatým regulativům.

Veřejná prostranství v regulačním plánu byla předmětem vystoupení, jež přednesl Ing. arch. **Vladimír Klajmon**. Připomněl specifika regulačního plánu z podnětu (např. nemá plánovací smlouvu, nemůže nahrazovat územní rozhodnutí o dělení a scelování pozemků) a na žádost (povinnost mít zadání už v územním plánu od tohoto způsobu pořízení plánu odrazuje a spíše se pak zpracovávají územní studie). Doporučil pracovat nad geometrem upravenou mapou a věnoval se zejména vymezení veřejně prospěšných staveb (osvědčilo se vymezení „koridoru“ VPS, který zahrnuje jak dopravní, tak technickou infrastrukturu).

Veřejná prostranství se přirozeně týkají i krajiny. Jí a možnostem začlenění do územního plánu se věnovala Ing. **Miluše Kornelová**. Pro připomenutí metodicky propracovaného zobrazení ÚSES a uspořádání krajiny (plochy protierozních opatření, výsadby mimolesní zeleně, zvýšení retenčních možností, revitalizace, ochrany před civilizačními vlivy, zvyšování propustnosti krajiny atd.), a to hned ve dvou variantách – obecnější a podrobnější – bude třeba vyčkat sborníku a grafických ukázek.

Ing. **Radomil Gold**, starosta Skalné, poskytl pohled uživatele územního plánu, který tento dokument vnímá jako strategický dokument objevující potenciál obce, jako nástroj současně chránící před nežádoucími zásahy do území. Územní plánování by nemělo vytvářet prostředí pro účelové akty (převody z pozemkových úřadů), nemělo by se zahlcovat dalšími a dalšími limity, mělo by být zdrojem kvalitních informací.

Na příspěvky tohoto bloku reagovali pánové Ing. arch. **Martin Tunka**, CSc., a Ing. **Tomáš Sklenář**. Zdůraznili ovšem, že seminář není metodickým školením a že mnohdy při nejasnostech v detailech je nutné zohlednit souvislosti mezi paragrafy, resp. nezapomínat na základní cíle a úkoly územního plánování. Zákon říká jen nejnětější minimum – využít lze i jiné postupy.

Zdeněk Černý

Sadová kavárna, v pozadí kostel Povýšení sv. Kříže

Sadová kavárna, kongresový sál (koncerty a plesy tu musejí být také dobré)

Františkovy Lázně se volně rozrůstaly od r. 1788, urbanisticky projektovány byly r. 1793. Založení města a celkový ráz je převážně klasicistní. První velká výstavba spadá do počátku 19. stol., druhá, jež určuje ráz města nynějšího, začala po r. 1860 (Poché: Umělecké památky Čech)

Hlavní lázeňská ulice – Národní třída, vlevo Společenský dům (dnes INGO Casino)

Aquaforum (Ing. arch. Vlastimil Syrový, stavba roku 2006 v Karlovarském kraji)

Pavilon Glauberových pramenů – v podzemí „soňná“ technologie rozvodu vod

Pavilon Glauberových pramenů

Snímky: Zdeněk Černý

Jak na územní plány?

aneb setkání zpracovatelů územních plánů nad otázkami okolo jejich zpracování v souladu s novým stavebním zákonem

Neformální setkání zpracovatelů územních plánů se uskutečnilo pod patronací AUÚP ČR a s podporou ÚRM hl. m. Prahy ve čtvrtek 6. 3. 2008 na ÚRM. Náplní setkání byla diskuse o vybraných problémech zpracování územních plánů zejména větších a velkých měst podle nového stavebního zákona. Diskuse, již moderoval architekt Tůma, se zúčastnilo na 30 projektantů, resp. pořizovatelů.

Uvádíme shrnutí výsledků diskuse.

1. Výkres základního členění území:

jiné měřítko zpracování než hlavní výkres

- odlišné měřítko je možné, minimálně však 1 : 10 000, 1 : 25 000 není přípustné

možnost výřezu pouze zastavěného území a zastavitelných ploch v měřítku hlavního výkresu

- není přípustné ani praktické (výřez koordinačního výkresu je přípustný)

diferenciace zastavitelných ploch a ploch přestavby u statutárních, resp. velkých měst

- Praha, Brno uvedly shodný přístup v tom, že vymezují větší rozvojová území, ve kterých je více přestavbových nebo zastavitelných ploch současně
- odlišení ploch přestavby, pokud jsou současně brownfields, má význam pro čerpání dotací EU

k významu výkresu základního členění

- slouží pro rychlou orientaci SÚ, kde postačuje územní souhlas či zjednodušené územní řízení

vymezení zastavěného území

- při vymezení zastavěného území neodpovídá vymezení současnému stavu zástavby z důvodu
  - realizovaná stavba není zapsána v katastru nemovitostí
  - vydaná ÚR se nemusí realizovat (nutný výběr dle stavu realizace) – do zastavěného území se nezahrnují
  - parcelní vymezení nemusí odpovídat skutečnému zastavění, a to i ve značném rozsahu ploch (např. 1 objekt na 2ha pozemku) – vymezení nemusí být vždy po hranici pozemků
- z problémů vyplývá omezená využitelnost pro potřeby urbanistické koncepce (např. pro bilance a porovnání návrhu se současným stavem nutno v některých případech využít vlastní průzkum skutečného rozsahu zastavění)

2. Hlavní výkres:

členění hlavního výkresu

- hlavní výkres lze členit do samostatných výkresů podle témat vyjmenovaných v příloze č. 7 vyhlášky, viz ÚP Brna i Prahy (např. samostatný výkres urbanistické koncepce obsahující prostorovou regulaci, výkres koncepce dopravy, technické infrastruktury

s případným členěním dle jednotlivých sítí, koncepci veřejných prostranství – veřejné zeleně, koncepci uspořádání krajiny zahrnující ÚSES)

- urbanistickou koncepci není vhodné oddělovat od koncepce řešení krajiny

měřítko

- měřítko 1 : 10 000 nebo podrobnější (1 : 25 000 nelze použít ani u tematických složek hlavního výkresu)

název hlavního výkresu

- není vypovídající, protože hlavně se používá výkres koordinační; koordinační výkres však obsahuje údaje, o kterých nemůže zastupitelstvo rozhodovat

minimální zobrazitelná plocha § 3 odst. 1 vyhlášky č. 501/2006 Sb. – zpravidla 2 000 m²

- slovo zpravidla znamená, že není třeba požadavek ve 100% případech dodržet a lze se odchýlit; zejména pro vydávání ÚP v měřítku 1 : 10 000 je vhodné stanovit větší minimální velikost zobrazené plochy (Brno 5 000 m²); každé odchýlení od parametrů daných vyhláškou, pokud vyhláška umožňuje „v odůvodněných případech“ nebo „ve výjimečných případech“ se odchýlit, je nutné v odůvodnění řádně zdůvodnit, u ostatních odchylek je toto zdůvodnění vhodné

problém podměrečných neslučitelných funkcí (např. občanské vybavení uprostřed ploch zeleně)

- lze ošetřit regulativy v textu, do rozvojových ploch je také možné dát např. „plovoucí“ značky pro solitérní vybavení a doplnit podmínkou územní studie (či RP), nebo se plocha označí jako specifická (tím se miní specifikace podmínek využití plochy s rozdílným způsobem využití)

je nezbytné členit plochy s ohledem na jejich částečný překryv územním limitem? (OP lesa; OP železnice...)?

- promítnout limity do řešení (členění) ploch s rozdílným způsobem využití je možné, ale není to nezbytné; limity platí i tak a jejich dodržení je nezbytné
- *to, že limit není z hlavního výkresu zřejmý, je nevýhodné*

jak řešit, zobrazit či uplatnit koncepci veřejné infrastruktury

- koncepci sítí musí navrhnout odborník – je vhodné omezit podrobnost na minimum
- součástí koncepce může být i stávající prvek, např. vodovodní

přivaděč i jiné stávající jevy a plochy, tím jeho polohu závazně stabilizujeme

- je vhodné pracovat s koridory, které více odpovídají podrobnosti ÚP než linie
- omezení či podmínky pro funkční využití koridorů – je možné v rámci koridoru stanovit; stanovují se individuálně podle konkrétních podmínek v území, nesmí se přitom jít nad rámec zmocnění v právních předpisech pro územní plán

občanské vybavení

- při členění OV (legenda) je nezbytné zejména oddělit veřejnou infrastrukturu vzhledem k právním důsledkům (možnost předkupního práva); ostatní je možné řešit individuálně ve vazbě na velikost sídel
- ÚRM – má svou metodiku členění OV vhodnou pro velké město
- *pozemky pro budovy obchodního prodeje (nad 1 000 m²) – doporučujeme v uvedené podobě vypustit z legislativy, lze řešit regulativy využití ploch, osvědčila se regulace velikosti prodejní plochy; v současné době lze také použít začlenění plochy do smíšeného obytného území (pozor na vliv na získání pozemků z pozemkového fondu pro obec)*

veřejná prostranství

- použijeme pojem „plochy pro veřejná prostranství“, tím se lze vyrovnat s problémem definice veřejných prostranství v zákoně o obcích, odlišme pojem i v legislativě – *dejme do novely vyhlášky „plochy pro veřejná prostranství“*
- ÚRM – uvažuje o znázornění ploch pro veřejná prostranství „překryvným“ způsobem; pak by veřejná prostranství nebyla součástí systému ploch s rozdílným způsobem využití, ale mohla by být řešena podobně jako ÚSES v krajině

3. Výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací:

účel výkresu

- z výkresu se musí vlastník pozemku především dovědět, zda je dotčen a zda vyvlastněním či jen předkupním právem, případně obojím

podrobnost vymezení

- *bylo konstatováno, že vymezení VPS je neúměrně „podrobné“ vzhledem k účelu územních plánů, které mají řešit koncepci (dle zjištění MMR je problém zejména v příliš podrobném pojetí technické infrastruktury v územních plánech)*
- při obrovském dopadu na vlastnická práva je nezbytné mít podklad s vyjádřením předpokládaného (možného) dopadu na vlastníky, a to i v případě větší pracnosti pro projektanty
- *za oprávněný lze označit požadavek na změnu legislativy např. ve vztahu k ÚSES*
- při konkretizaci řešení po schválení ÚP se velmi často stavba musí realizovat mimo vymezený koridor, což si vyžádá změnu ÚP – není to řešitelné jinak než lepším vymezením koridorů (někdy i širším)
- *dostatečně velké plochy a koridory pro VPS znamenají zvýšené zatěžování vlastníků břemeny uvalenými na jejich pozemky či omezování jejich vlastnických práv – komentář Ing. Sklenáře: je lepší vymežit koridor v dostatečné šířce a férově vlastníka*

upozornit na skutečnost, že může být VPS dotčen; ne na vše je potřeba uvalit předkupní právo. Toto není problém legislativy, pokud nechceme zrušit vztah územních plánů a možnosti vyvlastnit jen podle řešení v nich obsažených, o což někteří investoři usilují

- *je třeba upozornit na rozdíl formulace bodů g), h) přílohy č. 11 k vyhl. č. 500/2006 Sb. ve srovnání s body g), h) přílohy č. 7 téže vyhlášky. Z rozdílné formulace by bylo možné vyvodit, že specifikace parcelních čísel se týká jen regulačního plánu. – komentář Ing. Sklenáře: i když lze z povinnosti vyznačení předkupního práva v katastru nemovitostí (§ 101 odst. 1 SZ) tuto povinnost nepřímou dovodit i u územního plánu, je vhodné vyhlášku novelizovat*

problémy projektantů s výpisem pozemků pro záznam předkupního práva (PP) do katastru nemovitostí

- *neaktuálnost mapy – projektant nemůže mít zcela aktuální podklad, ten má jen katastrální úřad*
- *nutnost použít mapy pozemkového katastru zvyšuje pracnost a problémy se zajištěním podkladů*
- *je-li pouze rastrová mapa a není-li dokumentace v GIS, nelze výpis pozemků automaticky zpracovat*
- *při použití rastrové mapy je mnohdy problémem nečitelnost parcelních čísel*

kdy se má dělat výčet pozemků pro záznam PP do katastru nemovitostí?

- výpis musí být u návrhu ÚP
- k řízení o vydání vždy! – dokumentace by byla neprojednatelná
- doporučuje se udělat výpis před společným jednáním
- pro vyloučení sporů s pořizovatelem je vhodné požadavek na výpis dát do smlouvy k příslušné etapě

kdo provede výpis?

- zákon to neurčuje
- předpokládá se, že výpis zpracuje projektant
- bylo by zřejmě možné se s pořizovatelem přit, že to má udělat on
- v žádném případě to však není povinnost katastrálního úřadu

náhrada za majetkovou újmu v souvislosti s vymezením VPS, VP opatřeními a asanacemi?

- náhrada vlastníkům v souvislosti s vymezením nepřísluší, řeší se až výkupem

je v případě možnosti stanovení vyvlastnění i předkupního práva současně možnost volby jen jednoho z uvedených nástrojů?

- lze vybrat jen jeden z institutů (PP, či vyvlastnění, resp. omezení)
- lze také vybrat jen některé stavby a opatření
- není tedy nezbytně nutné dávat do VPS automaticky všechny stavby a opatření, které ze zákona mají „nárok“ být takto označeny
- u staveb, které mají být zařazeny ve prospěch obce, může o tom „obec“ rozhodnout
- kde je veřejný zájem „vyšší“ než obecní, je nutné prvky vždy vymežit, pokud nedojde k dohodě o nevymezení s příslušným dotčeným orgánem, krajem apod. (např. ÚSES musí být jako VP

opatření vymezen – minimálně prvky pro založení; nebo koridor pro silnici v souladu se ZÚR)

subjekty, pro které lze vyvlastnit, resp. pro koho PP

- vyvlastnění lze uplatnit i pro soukromou instituci
- PP lze jen pro obec, stát, či kraj

plochy s „dočasnými zábory“ – např. podzemní vedení

- uplatní se omezení vlastnických práv – břemeno; vyvlastnění znamená odnětí nebo omezení vlastnického práva nebo práva odpovídajícího věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě (§ 2 odst. a) zákona o vyvlastnění). Vyvlastnění tudíž není zbytečné, věcné břemeno je jedním z jeho typů.

je zápis do KN zpoplatněn standardními poplatky, jak je proces zápisu ošetřen s katastrálními úřady?

- zápis se nezpoplatňuje, katastrální úřady mají instrukce, že dostanou opatření obecné povahy s vyznačením účinnosti, ostatní musí zajistit

ÚSES

- jako veřejně prospěšné opatření lze uplatnit podle právního rozkladu jak celý systém ÚSES (založení ve smyslu právním), tak i jen prvky k založení (založení ve smyslu věcném)
- v současnosti se doporučuje uplatňovat PP pouze pro stát (ČR)
- *mělo by být usilováno o vyjmutí ÚSES z možnosti uplatnění předkupního práva i vyvlastnění; vlastnický by se pak ÚSES řešil až při pozemkových úpravách*

asanace

- využívá se u ploch, které jsou např. hygienickou závadou, kterou je nezbytné řešit, pak lze uplatnit institut vyvlastnění

časové hledisko uplatnění předkupního práva

- § 101 odst. 3 SZ „Předkupní právo může být uplatněno do 6 měsíců ode dne doručení nabídky. Uplynutím této lhůty předkupní právo zaniká.“
- pokud bylo na ploše či koridoru současně právo vyvlastnění, tak zůstane stejně jako navržená „funkce“ beze změny

technické zpracování výkresu

- ve výkresech musí být „čitelná“ plocha či koridor pro každou stavbu jednotlivě, u liniových staveb lze používat koridory společné pro více sítí najednou s podmínkami uvedenými v textové části

je možné ve specifických případech vynechat výkres VPS?

- u malých obcí lze redukovat obsah ÚP – např. i nemít výkres VPS, pokud zde nebyly žádné stavby, opatření a asanace stanoveny (pouze pokud je to stanoveno v zadání). Skutečnost, že nejsou vymezovány žádné VPS, VPO ani asanace musí být uvedena v textové části.

Poznámky:

Podkladem pro vyvlastnění je založení institutu vyvlastnění v ÚP a ÚR s právní mocí (v souladu s ÚP). ÚP musí obsahovat seznam staveb a grafiku – plochy a koridory – je třeba navrhovat je s rezervou.

4. Schémata:

- ve výrokové části mohou být schémata, pak pozor na nesoulad mezi vymezením prvků ve výkresech a ve schématech
- dělat schéma jako zmenšeninu výkresu není smysluplné
- koncepce by měla být zřejmá z hlavního výkresu; pokud je členění hlavního výkresu příliš podrobné, tak je v něm koncepce obtížně čitelná a začnu „potřebovat“ schémata
- v části odůvodnění lze schémata „libovolně“ využívat

5. Zadání RP:

- v konceptu lze zadání RP zpracovat jen formou zásad, detailní návrh zadání dle vyhlášky do návrhu

6. Koncept ÚP × návrh ÚP:

identický obsah do poslední čárky nebo koncepční záležitosti v konceptu a detaily v návrhu?

- ÚRM: Praha – bude se dělat stejně koncept jako návrh – je to lepší z hlediska projednání, jinak hrozí problémy
- koncept lze udělat zjednodušeně, nikdo však nesmí být krácen na svých právech, toto je třeba stanovit v zadání a upravit ve smlouvě

je vhodné dělat koncept bez variant?

- je to plýtvání penězi

je vhodné dělat druhý koncept?

- je to zbytečné, pro zpracování úprav slouží návrh
- dotčený orgán nemůže požadovat varianty řešení až při projednání konceptu, když je nepožadoval při projednání zadání – platí „kontinuita stanovisek pro dotčené orgány“
- výjimečně by se mohl dělat 2. koncept, pokud by bylo třeba ověřit nové varianty řešení např. na základě nově zjištěných a doložených skutečností
- návrhů může být i více, je-li to nezbytné na základě výsledků projednání

7. Hodnoty území:

stanovovat speciální podmínky ochrany hodnot do vydávaného ÚP nebo na jejich existenci reagovat „jen“ prostřednictvím vymezení ploch s rozdílným způsobem využití?

- jsou již v ÚAP
- ve výrokové části by měly být:
  - koncepce ochrany hodnoty nad rámec existující právní ochrany (zejména urbanistické a architektonické hodnoty)
  - hodnoty stačí také ochránit jen textem (podmínkami)

8. Koordinační výkres:

- ve vztahu k ostatním profesím: jediný zdroj komplexně pojaté informace o limitech technických, přírodních, kulturních

bude se průběžně při implementaci ÚP koordinační výkres aktualizovat nebo má „pouze“ ukazovat stav limitujících prvků v době vzniku ÚP?

- ukazuje stav prvků v době vzniku výkresu

má být změna limitů v odůvodněném případě popudem ke změně územního plánu?

- podnětem ke změně ÚP může být i významná změna limitu (posuzuje se i při periodickém vyhodnocení ÚP – nejméně 1× za 4 roky)

měřítko?

- koordinační výkres může být v odůvodněných případech zpracován v podrobnějším měřítku než hlavní výkres, nelze to však doporučit, protože hrozí zejména u velkých měst nebezpečí nadbytečného detailu pro územní plán
- nezakreslovat graficky nevyjádřitelné limity a limity nad rámec koncepce (např. u technické infrastruktury)

dělení na více výkresů

- koordinační výkres nelze dělit do více výkresů – obsah musí být v souladu s vyhláškou
- mohou existovat dva koordinační výkresy – jeden pro celé řešené území druhý podrobnější („výřez“) jen pro zastavěné a zastavitelné území, nesmí však mezi nimi být nesoulad
- pozor na důsledek rozdělení – ztrácí se hlavní význam výkresu – koordinování jevů

Další zaznamenané informace:

- nutno správně vykládat slova z legislativy:
  - „obdobně“ – stejně (jen např. s jiným názvem: územní plán – změna územního plánu)
  - „přiměřeně“ – může být i zjednodušeno, pokud nedojde ke zkrácení práv kohokoliv
  - „zejména“ – vše, co je vyjmenováno + něco navíc
  - „obvykle“ – nad 50 %
  - „například“ – toto i další
  - „zpravidla“ – většinou
  - pokud není u výčtu (např. výkresů) nic uvedeno – je to konečný výčet
- pořizovatel musí koordinovat pokyny pro úpravu dokumentace, které vyplynou z projednání
- *změny ÚP dnes v legislativě nejsou podvázány požadavkem souladu s koncepcí, je třeba to vnést do předpisů*

Co chceme ještě udělat?

- udělat na webu diskusní plénum, výměnu zkušeností
- pozvat příště pracovníky ÚUR

Vysvětlivka: kurzívou psané části textu vyjadřují dle názoru pléna problematické požadavky legislativy z pohledu projektantů, v některých případech si může řešení problému vyžádat změnu legislativy.

Za organizátory setkání:

Vlasta Poláčková, Alena Hořejší, Jana Janíková, Pavel Koubek

Praha – nestárnoucí město

Jan Cach

Podle nedávno uskutečněného průzkumu značná část obyvatel centra Prahy téměř nevnímá, že žije v památkové rezervaci. Skeptik bude patrně tuto zprávu pokládat za doklad nevšimavosti Pražanů, případně jej povede k úvahám o značné rozloze Pražské památkové rezervace, jejíž okrajové části se na první pohled blíží poměrně všednímu městskému prostředí. Nejde však spíše o zprávu pozitivní?

Není pozoruhodné, že centrum Prahy, ovládané mezinárodním turistickým ruchem, vnímají desetitisíce jeho obyvatel stále ještě jako příjemné místo k životu a nikoli jako tradiční rezervaci? A že se po přelomovém roce 1989 chátrající uličky změnilly v barevné, rušné prostředí, aniž by je přitom zcela opustil přirozený městský život? Není to nakonec výsledek promyšleného postupu městské správy, která střed města záměrně otevírá nejrůznějším kulturním, komerčním i sportovním aktivitám?

Zmínka o promyšleném postupu skeptika pobaví. Kromě uměleckých zážitků nabízí totiž centrum Prahy skutečně svéráznou směs aktivit, které se často míjejí s cha-

akterem i duchem historického města a dokládají spíše bezradnost než osvícenost městské správy. Jejich kombinace má jistě kouzlo postmoderního zážitku a nelze se divit, že zejména mladí lidé se rádi vracejí tam, kde se tak přirozeně prolínají vlivy nadnárodní s místními, minulost s přítomností. Sami se přitom stávají živou, sympatickou součástí pestrého obrazu, happeningu v historickém prostředí. Toho, kdo takto pozitivně naladěný není, může naopak zaskočit sportovní turnaj na památném místě, tobogan nebo kluziště na historickém náměstí. Polykač mečů, loutkoherce, pouliční hudebník. Halda stavebního materiálu jako výtvarná instalace, kterou je nutno chránit nejen před poškozením,

ale i úředním odklizením. Afroameričan s doutníkem a rokokovou parukou, lákající turisty na českou operu, zpívanou sólisty z Asie... Je asi správné, že Pražané netrpí pocitem života v rezervaci a všichni, kdo se spolu s turisty chtějí bavit v unikátních kulisách, mají nepřeborné možnosti. Té pestré koláži, která by, soustředěna někde na volné prostranství za městem, působila možná jako velmi průměrný zábavní park, vytváří Praha historický rámec, v němž jednotlivé výstřelky působí snesitelným, někdy snad i osvěžujícím dojmem. Jen kdesi v pozadí, tichým hlasem, uklidňuje staleté město ty méně povrchní: ohňostroj barev je zde dnes, byl v minulosti a bude i za padesát let. Není však tím důležitým, nezasahuje vrstvy, s nimiž souvisí skutečná výjimečnost Prahy. To podstatné je uloženo hlouběji, trvá a není narušeno.

I hlubší vrstva města, pražská architektura, podléhá viditelným proměnám. Také zde zvítězil nad přísnou ochranou přístup otevřený, liberální, odvážný. V čem ale, ozve se opět skeptik, spočívá ona odvaha? Je přece jasné, jak by noví vlast-

nici nemovitostí, podnikatelé i developeři po roce 1989 odpověděli na otázku, zda jádro Prahy otevřít nebo zakonzervovat? Před oprýskanými fasádami domů, chátrajícími paláci i kláštery by patrně stejně odpověděli i realisté mezi ochránci památek. Jaká odvaha tedy byla zapotřebí k otevření města nejruznějším stavebně-podnikatelským aktivitám? Nebylo by naopak mnohem těžší a nepopulárnější pokusit se během následujících let stanovit volnému proudu meze? Prosadit závazná urbanistická pravidla, která by historickému jádru dovozovala dýchat a současně jej chránila před živelnou exploatací? S výjimkou hrubého vodítka územního plánu si totiž Praha závazná pravidla ani podrobnější regulaci nevytváří, téměř každá koncepční činnost je zde stále ještě vnímána jako překonané plánování. Namísto naplňování promyšleného konceptu se tedy každá ze staveb posuzuje ad hoc, projednává podle momentální situace, „dohoduje“. Struktura jedné z nejrozsáhlejších a nejpozoruhodnějších památkových rezervací se téměř dvě desetiletí doplňuje cestou improvizace, cestou tak riskantní i pro zařizování obyčejného bytu. „Dohodování“, do něhož pouhé čtyři roky zazníval i hlas hlavního architekta města, přechází u významnějších staveb zákonitě v debatu politickou, v petice občanských sdružení, mediální střet PR agentur najatých pro i proti. Namísto abstraktní úvahy o nevhodnějším řešení pro dané místo rozhodují často vztahy jednotlivých osob, jejich zájmy a vzájemné antipatie. Přesto bylo „dohodnuto“ a bez úrazu realizováno několik originálních staveb, které pražskou mozaiku zpestřují. Ačkoli rozhodně nejsou bezvýrazné ani fádni, nepůsobí v městské struktuře cize. Kvalita historická se přirozeně propojuje s kvalitou soudobou, kamenné kvádry ladí s kovem i sklem, není-li výchozí myšlenka falešná. Dlouhodobá improvizace se samozřejmě městu vymstila i budovami arogantními nebo podbizivými, jež mají především za úkol upoutat a kombinují laciný materiál s laciným architektonickým vtípem. Zastaraly během několika let, většinou byly staré již při slavnostním otevření. I slabší články mozaiky však kupodivu město, které toho již vidělo tolik, s nadhledem absorbuje a neutralizuje. Desítky novostaveb doplňujících bloky a ulice, přehledka nápadů, barev i materiálů. Té pestré koláži, která by, soustředěna někam na volné prostranství za městem, působila možná jako velmi prů-

měrný komerční areál, vytváří Praha historický rámec, v němž jednotlivé výstřelky působí snesitelným, někdy i osvěžujícím dojmem. A kdesi v pozadí, tichým hlasem, uklidňuje staleté město: ohňostroj tvarů je zde dnes, byl v minulosti a bude i za padesát let. To podstatné je uloženo hlouběji, trvá a není narušeno.

Kde tedy hledat to trvalé, stabilní, podstatné? Co tvoří hlubší, sjednocující osnovu, která dokáže středověké, barokní i funkcionalistické stavby propojit do půvabného souzvuku, extravaganci začlenit do zklidňujících souvislostí a podprůměr neutralizovat? Na takto složitou otázku rozhodně není jen jedna odpověď, skeptik se navíc brání pojmům „genius loci“, „předávání energií“, „magie“ nebo „mystika“. Nezbyvá tedy, než hovořit mnohem strážlivěji o vzájemných vztazích a souvislostech. Anebo zcela věcně o příznivé poloze města, osvěceném založení jeho novějších částí, o fenoménu řeky, vhodné terénní konfiguraci, horizontu, pohledových hranách, měřítku... hovořit jazykem urbanismu. Právě urbanismus, poznamenaný současnou nedůvěrou ke koncepční činnosti a plánování, je patrně oborem, který soustavně, neokázale pracuje s oním „podstatným ve městě“. Není sám, i liberální Praha má své specializované ochránce památek, ochránce životního prostředí a možná mnoho dalších ochránců... Naslouchá jim však spíše z nutnosti a kdyby obsah jejich činnosti nezakotvovaly celostátní zákony, zbývala by z ní asi po letech jen prázdná slupka. Ochranařský, konzervativní postoj není prostě dnes městu vlastní. A tady může urbanismus jako činnost komplexní, tvůrčí, zaměřená spíše do budoucnosti, poměrně mnoho nabídnout. S pochopením pro jeho zákonitosti se lze v historickém městě vydat i značně odvážnou cestou, zanechat stopu. Zakládat nová lokální centra, v asanovaných plochách vytvářet nikoli shluky domů, ale plnohodnotný městský prostor, modernizovat dopravní systém, upevňovat systém zeleně. To vše jsou ovšem samozřejmě zásahy do podstaty, hlubší osnovy, která drží celek pohromadě. Stačí to pochopit, uvědomit si to, pracovat opatrně, s respektem. Praha má zatím i v tomto směru zřejmé štěstí. Pokud jde o historické panorama, v laických i odborných anketách se jako nejvýraznější chyby stále uvádějí případy staré třicet i více let, podobné je to s chybami v dopravním řešení. Zásahy do městské struk-

tury a jejího měřítko již nelze přehlédnout, zatím se ovšem vyhýbají místům v celkovém kontextu nejcitlivějším. Díky náhodě, podvědomému instinktu anebo přeci jen díky rozumné urbanistické úvaze v pozadí...

Uvažovat o městském prostoru a urbanistických kategoriích by nemělo smysl, kdyby vše nezačínalo a obloukem se nevracelo k lidem, kteří s nimi zacházejí a kteří je vnímají. Obyvatelé centra Prahy nemusí – a patrně by ani neuměli – žít ve strnulé rezervaci. Mají štěstí, mohou si dovolit pestrost v ulicích i rozmanitost soudobé architektury. Město dokáže přijímat a přetavovat módní vlivy, protože má jistotu pevného základu, svou hlubší osnovu. A zatím i někoho, kdo s ní umí pracovat. Urbanisty, architektky, památkáře? Možná. Nejde ale tolik o profesi, jako o typ lidí. Není zase tak mnoho těch, kdo rozeznají v nepřehledném celku podstatné od nepodstatného, trvalé od povrchního, vnímají vztahy a souvislosti. Bylo by nejlepší, kdyby lidé s těmito schopnostmi o Praze přímo rozhodovali. Anebo obecně – kdyby rozhodovali. Asi by jednodušeji a s nadhledem řešili problémy, které dnes vypadají tak vážně. Skeptik nepřipouští nadnesené úvahy a naposled namítá: lidem podobného typu bude vždycky cizí bitva o důležité posty. Ubývá jich, stejně jako ubývá takových prostředí, v nichž mohou tyto schopnosti v sobě objevit a rozvinout. Zčásti má pravdu. Kulturních, inspirujících prostředí není mnoho. Stále však existují, lze je najít... Třeba nějaké krásné historické město.

Příběhy měst, projekt ECTP

Jedním z cílů Mezinárodní rady urbanistů je přiblížit náš obor širší veřejnosti. Pozice těch, kteří plánují nebo řídí rozvoj města, není totiž v žádné zemi jednoduchá a často naráží na nepochopení. ECTP proto vyzvalo své členy, aby připravili „odbornou“ esej, která by přiblížila život nebo problémy měst z pohledu urbanisty. Podařilo se nashromáždit asi osm příspěvků, my Vám je budeme postupně na stránkách Aktualit představovat. Začneme příspěvkem naší asociace, která byla vyzvána, aby se tematicky vyjádřila k problematice vztahu k historickému dědictví. Eseje zpracovali kolegové Ladislav Honeiser a Jan Cach.

■ Nové knihy

ROWE, Colin. **Matematika ideální vily a jiné eseje.**

1. vyd. Šlapanice: ERA group, 2007. 228 s. ISBN: 978-80-7366-094-9.

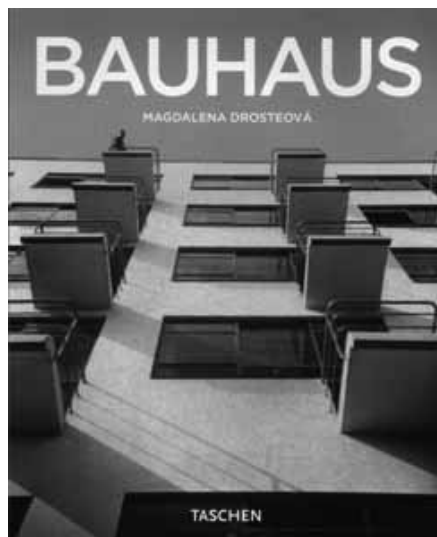
Texty Colina Rowea o moderní architektuře shromážděné v knize *Matematika ideální vily a jiné eseje* patří mezi nejkonzistentnější a nejinspirativnější texty napsané o architektuře. Poukazují na překvapující kontinuitu mezi architekturou moderní a architekturami, které jí předcházely. Zamýšlejí se nad charakterem utopického myšlení a jeho přijatelností, rekonstruují vývoj pojmů, které si moderna přisvojila. Po přečtení textů se architektura šestnáctého století nejeví už tak vzdálená a „mrtvá“, eklektická architektura 19. století zase tak „povrchní a zkažená“, jak ji modernismus líčil. Moderní architektura se už nezdá tak „zcela nová“, přestože je pořád neméně fascinující. Kniha obsahuje devět esejů: *Matematika ideální vily*, *Chicagský skelet*, *Charakter a kompozice*, *Manýrismus a moderní architektura*, *Transparentnost: doslovná a fenomenální*, „*Neoklasicismus*“ a *moderní architektura I a II*, *La Tourette* a *Architektura utopie*. Tyto eseje obsahují přesvědčivé popisy architektonické logiky, o kterou se opírají moderní kanonické stavby jako vila Stein nebo Bauhaus. Odkrývají ideologická východiska moderní architektury. Od 50. let Roweho texty zásadním způsobem podněcovaly její další rozvoj i její překonávání. Roweovy úvahy, které ovlivňovaly natolik odlišné architekty, jako byli J. Stirling, L. Kahn, J. Hejduk, R. Maier, P. Eisenman či M. Graves, jsou nyní poprvé dostupné také v českém jazyce.

CACÁK, František – RYBÁK, Jaroslav. **Vltava v zrcadle dobových pohlednic.**

1. vyd. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2007. 312 s. ISBN: 978-80-87053-03-4. Přes pultisicovky starých pohlednic Vltavy z kolekcí více než desítky sběratelů zachycuje již dávno zmizelou podobu Vltavy od pramene až po její soutok s Labem.

DROSTEOVÁ, Magdalena. **Bauhaus 1919–1933. Reforma a avantgarda.**

1. vyd. Přeložila M. Váňová. Praha: Slovart, 2007. 96 s. ISBN: 978-80-7209-881-1. Anotace: Bauhaus vznikl v roce 1919 ve Výmaru jako jedinečná škola, která znamenala doslova revoluční přínos ve vzájemném propojení umění s mnoha technicky

orientovanými obory - architekturou, designem, typografií a divadelní scénografií. Duchovním otcem školy byl Walter Gropius, bauhaus je však spojen s mnoha dalšími slavnými jmény, mezi jeho členy se řadí Paul Klee, Wassily Kandinsky nebo Ludwig Mies van der Rohe, který převzal vedení bauhausu až do jeho zániku v roce 1933, kdy nacistická vláda školu zavřela. Kniha doplněná bohatým obrazovým materiálem výmluvně dokumentuje 14 let existence bauhausu, který výrazně změnil tvář umění, architektury a průmyslového designu a jehož vliv je patrný dodnes.

ŽÁK, Ladislav. **Byt a krajina.**

1. vyd. Řevnice: Arbor vitae, 2006. 192 s. ISBN: 80-86300-78-1.

Výběr z teoretických prací a dopisů L. Žáka. Chronologicky uspořádaný výběr zahrnuje kromě raných stádií, zaměřených na aktuální události na dobové architektonické scéně, také Žákovu vrcholnou tvorbu.

CÍLEK, Václav. **Makom. Kniha míst.**

2. doplněné vyd. Praha: Dokořán, 2007. 300 s. ISBN: 978-80-7363-120-8.

Makom navazuje na knihu o krajinách vnitřních a vnějších a v první části se obrací k reálným místům – k čarodějnému lesu u Kuksu, k paládiu ve Staré Boleslavi, k Vojtěšské huti na

Kladně, a také k situacím, kdy Balkán je víc než celá Evropa. Ptáme se zde, kde žijeme a odkud pocházíme. V druhé části, nazvané *Zeitgeist*, duch doby, nás víc zajímá, v jaké době to vlastně žijeme a kam směřujeme. A v části třetí, nazvané *Bohové*, buddhové a trpaslíci se nám jedná zejména o to co nás přesahuje a co vůbec nezapadá do každodenního života. Kniha byla nově rozšířena o čtvrtou část *Poslední divočina*.

ČAMROVÁ, Lenka (ed.). **Ekonomie a životní prostředí – nepřátelé, či spojenci?**

1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2007. 400 s. ISBN: 978-80-86851-69-3, 978-80-86389-47-9.

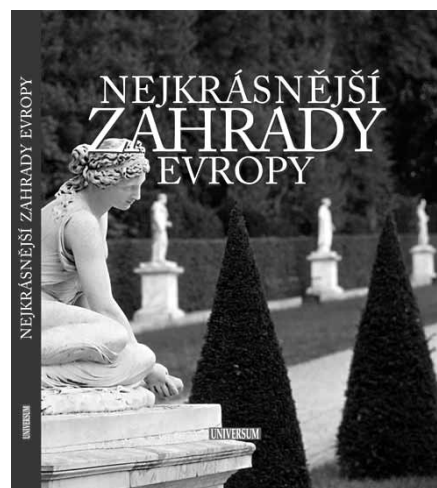
Kniha je sbírkou čtrnácti ekonomických statí, které se zaměřují na oblast ochrany životního prostředí z pohledu pro-tržně orientovaných ekonomických teorií. Vyvrací všeobecně akceptovaný názor, že mezi ekonomikou a ochranou životního prostředí existuje vnitřní rozpor, který je možné překlenout pouze vládní ekologickou politikou.

DOHNAL, Martin. **Vesnická sídla a kulturní krajina na Táborsku v 15.–19. století.**

1. vyd. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2006. 351 s. ISBN: 80-85010-90-9. Poznání historického osídlení českých zemí v preindustriálním období prostřednictvím analýzy novodobých mapových podkladů, doplněné o komplexní studium novověkých archivních pramenů.

FERIOLI, Elia – BRAMBILLA, Maria. **Nejkrásnější zahrady Evropy.**

1. vyd. Přeložila Naděžda Bonaventurová. Praha: Euromedia Group – Universum,

2007. 192 s. ISBN: 978-80-242-1821-2. V tomto svazku je prostřednictvím reprezentativních fotografií a pečlivě sestavených popisů, zahrnujících i praktické informace, představeno 32 nejkrásnějších evropských zahrad. Jejich výběr byl veden různými kritérii, např. veřejnou přístupností, historickým obdobím vzniku, začleněním do okolní krajiny a zvláštnostmi typickými pro zemi, v níž se nacházejí, jako jsou například použité materiály, rostliny či zahradní architektura ...

HODROVÁ, Daniela. *Citlivé město. Eseje z mytopoetiky.*

1. vyd. Praha: Akropolis, 2006. 416 s. ISBN: 80-86903-31-1.

V textu významné české spisovatelky a literární teoretičky Daniely Hodrové, není město sledováno jen jako téma či pozadí literárních (případně výtvarných) děl, ale především jako charakteristický a jedinečný způsob existence ve světě a prožívání a reflexe světa. V tomto smyslu se výklad ubírá od pokusu vymezit specifickou „textu“ města až k analýze jeho významných podob, „poloh“ a metafor (např. město-podsvětí, „temná noc“ města) rýsuje archetypální, „hlubinné“ pojetí města. Text je doprovázen autorčinými fotografiemi, zachycujícími městské domovní skulptury hlav a dalšími dvoubarevnými ilustracemi, rejstřík.

JELÍNEK, Jan. *Střecha nad hlavou. Kameny nejstarší architektury a bydlení.*

1. vyd. Brno: Vysoké učení technické v Brně/nakladatelství VUTIUM, 2006. 461 s. ISBN: 80-214-2367-6.

Architektuře bez architektů byla dosud věnována malá pozornost. V české i v zahraniční literatuře dosud scházela kniha, která by poskytovala celosvětový přehled. Jde o mimořádný výsledek celoživotních zkušeností autora, jeho rozsáhlých znalostí tématu, literatury i oblastí, které osobně navštívil. Vzniklo tak dílo základního významu pro všechny, kdo se zajímají o architekturu a její začátky, o to, jak se člověk dokázal chránit proti nepříznivému prostředí v nejrůznějších podmínkách, a i o to, kdo jsme a jak jsme se kulturně vyvíjeli.

GÖSSEL, Peter a LEUTHÄUSEROVÁ, Gabriele. *Architektura 20. století.*

2. doplněné vyd. Praha: Slovart, 2006. 448 s. ISBN: 80-7209-814-4.

V jednatřiceti kapitolách představuje tato

publikace zásadní vývojové směry architektury 20. století. S podporou známých fotografů architektury a za použití autentické obrazové dokumentace z mnoha archivů z celého světa se podařilo vybrané stavby představit ve vynikající kvalitě.

ŠRAJEROVÁ, O. (ed.). *Vývojové proměny postsocialistických měst ostravského a hornoslezského regionu v podmínkách transformace.*

1. vyd. Šenov u Ostravy: Tilia, 2006. 204 s. ISBN: 80-86904-18-0.

Sborník přináší výsledky výzkumné práce realizované v letech 2004–2006 v koordinaci několika výzkumných pracovišť na mezinárodní úrovni.

FENCL, Pavel – KOUTNÁ, Jana – KUBŮ, František – MAGER, Jan Antonín. *Zmizelé Čechy – Prachatice*

1. vyd. Praha: Paseka, 2007. 110 s. ISBN: 978-80-7185-843-0

V edici Zmizelé Čechy předkládají autoři fotografickou dokumentaci zaniklých památek a jiných nemovitostí města Prachatice a jeho nejbližšího okolí.

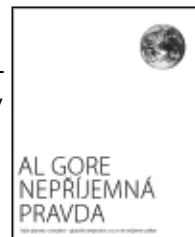
Zmizelé Čechy Bartošová Jana: Sušice / Bílek, Karol: Sobotecko / Cogan, Miroslav – Babik, Michal: Turnovsko / Fencl, Pavel – Koutná, Jana – Kubů, František – Mager Jan Antonín: Prachatice / Franček, Jindřich: Jičín / Horpeniak, Vladimír: Střední Šumava / Jakl, Jan: Hradec Králové / Janoušek, Pavel: Dvůr Králové nad Labem / Jirásko, Luděk: Jindřichův Hradec / Kovář, Daniel: České Budějovice – 1, 2 / Kozák, Roman: Volarsko / Louda, Jiří – Zázvorková, Blanka: Vrchlabí / Luštinec, Jan: Jilemnice / Novotný, Lukáš: Karlovy Vary / Pachner, Jaroslav: Chomutov / Procházka, Lubomír – Sudová Martina: Vltavotýnsko / Procházková, Eva: Benešov / Prokop, Jaroslav: Nový Bydžov / Slavičková, Hana – Joza, Petr: Děčín / Zázvorková, Blanka – Louda, Jiří: Špindlerův Mlýn / **Zmizelá Morava** Bartková, Hana: Prostějov / Navrátil, Boleslav: Ostrava

GORE, Al. *Nepříjemná pravda. Naše planeta v ohrožení – globální oteplování a co s ním můžeme udělat.*

1. vyd. Praha: Argo, 2007. 328 s. ISBN: 978-80-7203-868-8.

Málokterá kniha s tematikou životního prostředí se stane bestsellerem. Bývalý americký viceprezident Al Gore to však dokázal, a dokonce podruhé. Po Zemi na misce vah z r. 1992, mimořádně kvalifikované a ucelené analýze celosvětové ekologické krize, vydal v roce 2006 další pozoruhodné dílo – Nepříjemnou pravdu. Na bohatém materiálu zde dokládá, že globální oteplování skutečně probíhá. Fakta ilustruje pečlivě vybranými fotografiemi, názornými grafy, četnými mapami i jedinečnými osobními zkušenostmi. Svou knihu předkládá jako výzvu ke změně přístupu k naší vlastní planetě.

KLAUS, Václav. *Modrá, nikoli zelená planeta, Co je ohroženo: klima, nebo svoboda?*

1. vyd. Praha: Dokořán, 2007. 168 s. ISBN: 978-80-7363-152-9.

Václav Klaus v této knize veřejnosti předkládá své komplexní stanovisko k dnešní tolik zjiřené debatě o životním prostředí a zejména o tzv. globálním oteplování. Toto téma se stává zásadním ideovým a politickým střetem naší současnosti.

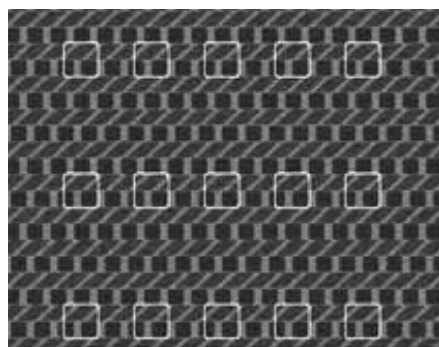

Do jaké míry ovlivňuje klimatické změny člověk? Nakolik je možné jim zabránit nejrůznějšími omezeními a politickými zásahy? V. Klaus tvrdí, že nejlepším prostředím pro člověka je prostředí svobody, a právě tím je třeba poměřovat všechny představy a kategorické požadavky environmentalistů. Dochází k jednoznačnému závěru: ochrana přírody ano, environmentalismus ne! Text je psán živým a čtivým stylem, srozumitelným i laikovi a provází ho typický autorův humor a sarkasmus.

Travní porost jako krajnotvorný prvek

1. vyd. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007. 60 s. ISBN: 978-80-7375-045-9

Sborník se zabývá ekosystémem trávníků, uspořádáním a problematikou golfových areálů, hydrologické funkce travních porostů ...

30 LET SOUTĚŽE STAVBA ROKU

STAVBA ROKU

30 LET SOUTĚŽE PRO DVOJTELE ARCHITEKTURA A NÁVŠTĚVNOST

STAVBA ROKU 1993-2007

Stavba roku 1993–2007

1. vyd. Praha: TITANIC, 2007. 200 s. ISBN 978-80-86652-36-8.

Kniha představuje 236 špičkových staveb v České republice, které získaly během 15 ročníků soutěže prestižní titul Stavba roku (76 staveb) nebo na něj byly nominovány (160 staveb). Z archivu soutěže a z archívů jejích účastníků byly převzaty podrobné údaje o autorech, investorech a dodavatelích i další zajímavé technické informace (obestavený prostor, náklady, konstrukce) a 627 plánů a barevných fotografií. Všechny oceněné stavby charakterizuje text předsedkyně poroty soutěže Stavba roku doc. Ing. arch. Radomíry Sedlákové, CSc.

BEDRNÍČEK, Pavel. *Náměstí, rynky a náměstíčka historické Prahy.*

1. vyd. Praha: Volvox Globator, 2007. 160 s. ISBN 978-80-7207-660-4.

Po třech úspěšných publikacích Pavla Bedrníčka o pražských kostelech, o Vyšehradu a pražských městských částech vychází jeho již čtvrtá knížka, tentokrát o pražských prostranstvích, dnešních náměstích v centru města. Kdysi to ovšem nebyla náměstí, nýbrž rynky, rynečky a plácky, některé rušné, alespoň podle tehdejších měřítek, jiné zase úplně tiché, kde sousedé za teplých podvečerů vyseďávali na zápraží... A právě o historii těchto míst autor poutavě a vtipně vypravuje, přičemž neopomine zmínit různé zajímavosti či staré pověsti.

VIDIELLA, Álex Sánchez. *Současná architektura.*

1. vyd. Praha: Slovart, 2007. 600 s. ISBN 978-80-7209-983-2.

Souborné dílo představující nejlepší stavby renomovaných architektů posledních let. Na 600 stranách jsou prezentovány grafickými nákrepy a ilustracemi práce velkých osobností aktuálního dění ve světě architektury. K vidění jsou nejnovější architektonické trendy, nejzajímavější kulturní a rekreační zařízení, nejmodernější bytové domy a architektura budoucnosti.

POVOLNÁ, Vendula. *Právo pro environmentální podnikání.*

1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2007. 232 s. ISBN 978-80-210-4380-0. Publikace se věnuje především právu životního prostředí a zaměřuje se na ty jeho oblasti, které úzce souvisí s podnikatelskou činností (např. odpady, ochrana ovzduší, vod, ochrana zvířat proti týrání, SEA, EIA, IPPC nebo ochrana přírody a krajiny). Současně se zabývá správním řádem a stavebním právem. Nabízí také stručný úvod do práva, protože je určena především studentům neprávnických oborů.

VENCÁLEK, Jaroslav. *Jihomoravský kraj – genius loci.*

Opava: OPTYS, 2007. 296 s. ISBN 978-80-85819-64-9.

V knize Jihomoravský kraj – genius loci univerzitního profesora PaedDr. Jaroslava Vencálka, CSc., má čtenář možnost se prostřednictvím dvaceti krajinných celků (Veselsko, Kyjovsko, Hodonínsko, Břeclavsko, Hustopečsko, Mikulovsko, Pohořlicko, Znojemsko, Moravskokrumlovsko, Ivančicko, Rosicko, Tišnovsko, Kuřim-

sko, Brno a jeho nejbližší okolí, Židlochovicko, Slavkovsko, Bučovicko, Vyškovsko, Blanensko, Boskovicko) seznámit s nevšedním množstvím detailních regionálních informací, navíc beletristickou formou srozumitelně a poutavě podaných. Genius loci ve Vencálově pojetí zahrnuje nejen krajinné přírodní prvky, objekty vzniklé při ekonomické činnosti, ale i hmotné a nehmotné kulturní projevy vycházející z daného prostředí a z vlivů v něm historicky se střídajících generací.

HEŘMANOVÁ, Eva – PATOČKA, Jiří. *Regionální sociologie, sociologie prostoru a prostředí II.*

Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2008. 146 s. ISBN 978-80-245-1304-1.

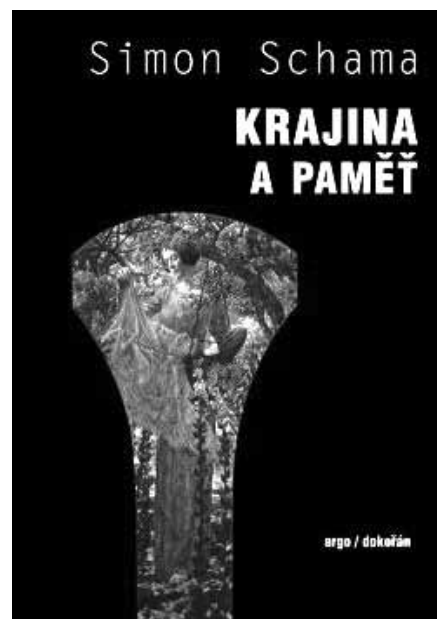
Určeno pro bakalářské studium na Vysoké škole ekonomické v Praze, skripta.

SCHAMA, Simon. *Krajina a paměť.*

Praha: Dokořán a Argo, 2007.

704 s. ISBN 978-80-7363-071-3 a 978-80-7203-803-9.

Krajina a paměť je jedinečná kniha. Britský historik a historik umění Simon Schama se v ní zamýšlí nad rolí přírody v západní civilizaci od starověku až po přítomnost. Skrze řadu výletů prostorem a časem zkoumá způsob, jakým krajina ovlivnila naši kulturu, a to, jak jsme ji naopak přetvořili my, aby splňovala naše potřeby. Rozebírá vliv posvátných či mystických řek, hor a lesů na formování naší představivosti. Odkazuje k osobnostem, které se vztahem člověka a přírody zabývaly před ním (např. Jean-

Jacques Rousseau, Henry David Thoreau), ale dozvíme se např. i to, jaký postoj k ní zaujímal Ludvík XIV. či Adolf Hitler. Nedílnou součástí knihy je velké množství černobílých a barevných ilustrací – fotografií, reprodukcí známých i méně známých uměleckých děl.

BRODESSER, Slavomír. *Krajinou Oslavy, Rokytné a Jihlavy proti toku času.*

Brno: Moravské zemské muzeum, 2007. 168 s. ISBN 978-80-7028-314-1. Kniha známého brněnského historika je třetí z řady obrazových publikací, sledujících tok vodohospodářsky významných moravských řek. Čtenáře stejně jako v předchozích dvou titulech – o povodích Svitavy a Svatky – seznamuje s historií vesnic a měst ležících v údolích tentokrátě tří řek a v jejich blízkém okolí a připomíná důležité historické události a zároveň upozorňuje na lokality významné z přírodovědeckého hlediska.

VESELÝ, Karel – RABAN, Přemysl. *Stavební zákon (poznámky, související předpisy).*

Praha: EUROUNION Praha, 2008. 591 s. ISBN 978-80-7317-053-0. Komentované znění zcela nové úpravy územního plánování a stavebního řízení.

VESELÝ, Karel – RABAN, Přemysl. *Stavební zákon – 2. díl. Prováděcí předpisy.*

Praha: EUROUNION Praha, 2008. 400 s. ISBN 978-80-7317-058-5. Předkládaná publikace obsahuje právní předpisy (vyhlášky) k provedení zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ke kterým bylo příslušné ministerstvo tímto zákonem zmocněno. Pro zvýšení uživatelského komfortu byly do publikace zařazeny i související právní předpisy, jejichž aplikace v praxi významně ovlivní podmínky výstavby. Jedná se o nezbytné doplnění publikace Stavební zákon s poznámkami a souvisejícími předpisy, kterou nakladatelství Eurounion Praha vydalo v roce 2006, protože bez právní úpravy podrobnosti k některým ustanovením stavebního zákona fakticky nelze tento zákon ve stavebně správní praxi aplikovat.

HÄRTEL, Handrij a kol. *Sandstone Landscapes.*

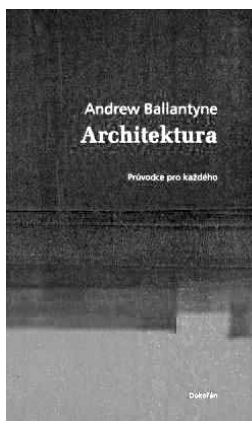
1. vyd. Praha: Academia, 2007. 496 s. ISBN 978-80-200-1577-8. Kniha poskytuje monografické zpracování unikátního přírodního fenoménu: pískovcových skalních měst. Pískovce jsou nepřehlédnutelným krajinným prvkem a v české (středoevropské) krajině hrají významnou roli. Jejich geologie i ekologie jsou podobným způsobem svébytné jako např. geologie a ekologie krasových oblastí. Přesto však pískovcům jako fenoménu nebyla dosud věnována patřičná pozornost.

KOCH, Wilfried. *Evropská architektura.*

2., doprac. vyd. Praha: Euromedia Group, 2008. 576 s. ISBN 978-80-242-2029-1. Dějiny evropské architektury od antických dob přes románský a gotický sloh, španělský islám, renesanci a manýrismus, baroko, klasicismus a secesi po současnost. Kniha pojednává o stavebních stylech sakrální architektury, hradů a paláců, měšťanských a veřejných budov i o vývoji měst. Praktická příručka určená laikům i odborníkům je doplněna podrobnými kresbami, mapkami, ilustrovaným slovníkem a cizojazyčnými slovníčky základních pojmů.

BALLANTYNE, Andrew. *Architektura.*

1. vyd. Praha: Dokořán, 2008. 132 s. ISBN 978-80-7363-085-0. Netradičně pojatý úvod do architektury – od egyptských pyramid až po extravagantní budovu opery v Sydney. Autor čtenáře seznámí nejen s jednotlivými stavebními slohy, ale osvětlí i ekonomický, politický a estetický význam budov. V této knize se mimo jiné dozvíte: - Jak je podoba budov ovlivňována naším pojetím sebe sama - Proč některé stavby hrají ve vývoji architektury mnohem důležitější úlohu než jiné.

■ Členské příspěvky AUÚP ČR

Výše příspěvků na rok 2008: **700 Kč, 200 Kč** nepracující důchodci a studenti. **Členský příspěvek uhradte nejpozději do 30. 6. 2008!**

Platbu můžete provést: bankovním převodem na účet č. 1922930399/0800. Pro snadnější identifikaci platby uvádějte **variabilní symbol** – vaše rodné číslo, **specifický symbol** – 2008.

Uhrazený členský příspěvek opravňuje k uplatnění sníženého poplatku na akce pořádané AUÚP ČR. V případě, že neuhradíte příspěvek do konce roku 2008, může Rada AUÚP dle článku III odst. 6b) Stanov po projednání zrušit členství.

■ Jednání rady v dubnu 2008

Rada přijala 8 nových členů Asociace, členství bylo pro neplacení příspěvků zrušeno čtyřem členům. Aktuální počet: 238 členů. Rada se zabývala tématy dalších seminářů – vítá náměty od členů Asociace.

■ Urbanismus na FS ČVUT

Katedra regionů a sídel na Stavební fakultě ČVUT se nyní nazývá katedra urbanismu a územního plánování. Jejím vedoucím je doc. Ing. arch. Ivan Vorel. V rámci oboru Architektura a stavitelství vznikl studijní modul Architektura a urbanismus.

■ Humna – Přečod sídla do krajiny

Ústav aplikované a krajině ekologie AF MZLU v Brně ve spolupráci s ČSKI pořádají 11. 9. 2008 v Brně seminář. Tematické okruhy mj.: /Zeleň humen jako hlavní činitel formující siluetu obce /Ekologické aspekty přechodové zóny mezi sídlem a krajinou /Možnosti příznivého ovlivnění panoramatu obce prostřednictvím KPÚ / Uplatnění záměrů POV v dané oblasti / Historické utváření humen v zrcadle pomístních názvů /Krajinářsko-estetická hlediska utváření zeleně humen /Záhumní zahrady a jejich formy /Současné trendy ve využití humen /Percepce dálkového obrazu sídla a její význam /Prostorová struktura humenních pozemků a její historické utváření

Vložené: 700 Kč /Příhlášky: www.uake.cz/novinky zaslat do 31. 7. 2008 na adresu marketa.flekalova@uake.cz.

Vydává rada Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR jako informační tiskovinu pro členy Asociace a zájemce. Vychází nepravidelně. Náklad 530 výtisků. Redakce: Mgr. Ing. arch. Zdeněk Černý, Pražského 604, 15200 Praha 5, tel./fax 251 680 138, e-mail: Cerni@atlas.cz. Tajemnice Asociace: Ing. arch. Zuzana Hrochová, tel./fax 257 318 095, e-mail: zuzana.hrochova@volny.cz. Adresa Asociace: Perucká 11a, 120 00 Praha 2. Internetové stránky: www.urbanismus.cz. Vyšlo v červnu 2008